

N:o 18.

Ank. till Riksd. kansli den 14 april 1896, kl. 2 e. m.

*Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4,
i anledning af motioner rörande vissa ändringar i kongl.
förordningen om försäljning af vin och maltdrycker den
24 oktober 1885.*

Till utskottets behandling har blifvit hänvisad en motion, n:o 134, af herr *O. G. Erikson* i Öfre Ödensvi, hvaruti motionären föreslår:

»att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t an- hålla, det Kongl. Maj:t täcktes utarbета och för Riksdagen framlägga förslag om sådan ändring af § 1, § 7, § 9 och § 22 i åberopade Kongl. Maj:ts nådiga förordning den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin, maltdrycker, kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa drycker samt af § 8 och § 28 i åberopade Kongl. Maj:ts nådiga stadga den 31 maj 1878 angående skjutsväsendet, så att det i hvarje fall må vara be- roende på vederbörande kommunala myndigheters medgifvande, om och i hvilken utsträckning ölkrogar få inrättas eller fortgå inom kom- munen.»

Efter erinran derom, att kongl. förordningen den 24 oktober 1885 stadgar, att ingen kan förvärfva rättighet till utskänkning af vin, malt-

Bih. till Riksd. Prot. 1896. 8 Saml. 2 A/d. 2 Band. 15 Häft. (N:o 18.)

drycker, kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa drycker i vidsträcktare omfattning, såvida inom stad stadsfullmäktige eller, der sådana ej finnas, allmän rådstuga och magistraten afstyrka ansökan derom, och om å landet kommunalnämnd och kommunalstämma afstyrka bifall till sådan ansökan, anför motionären, att samma förordning medgifver många undantag från denna hufvudregel, i det densamma stadgar sådana »i § 1 för försäljning från tillverkningsställe och för den, som förvärfvat rätt till utskänkning af bränvin, i § 7 för försäljning vid helsobrunn eller badort, eller der värdshusrörelse af annan anledning kan komma i fråga att under någon tid af året utöfvas, i § 9 för försäljning vid marknad och kungjord allmän torgdag, vare sig i stad eller på landet, så ock vid läger eller annat vapenöfningsmöte, mönstring, ting, auktion eller annan till folksamling föranledande förrättning på landet; och att i § 22 stadgas, att förordning icke har tillämpning på gästgifvare vid dem i sådan egenskap tillkommande försäljningsrätt och ej heller i allmänhet på dem, som utomhus i ringa omfattning, vare sig medelst kringbärande eller från bord eller på annat dylikt sätt, idka försäljning af maltdrycker eller öfriga i § 8 omförmälda, icke spirituösa drycker; förordningen skall icke heller gälla för Stockholms stad; likaledes skall styrelsen för statens jernvägstrafik ega att, med ledning af denna förordnings grunder, meddela och tillämpa de närmare bestämmelser i afseende å försäljning af omförmälda drycker inom jernvägens område vid statens jernvägsstationer, som kunna af styrelsen anses erforderliga; hvarjemte, på framställning af styrelse för enskild till persontrafik upplåten jernväg, Konungens befallningshafvande, efter det kommunalnämnden och kommunalstämman blifvit hörda, eger bestämma, om och för hvilka tider utskänkning af maltdrycker må på landet inom området för station vid sådan jernväg ega rum. Gästgifvare eller föreståndare för skjutsstation ega ock, på grund af föreskrifterna i § 8 och § 28 i Kongl. Maj:ts nådiga stadga den 31 maj 1878 angående skjutsväsendet, rätt att vid eller utom måltider till vägfärande försälja maltdrycker till förtäring på stället.»

Efter anförande af dessa undantagsbestämmelser motiveras ofvan anförda yrkande dermed, att motionären anser ett hufvudvilkor för god lag vara, att den gäller lika för alla, hvadan han ej ansett sig kunna underlåta att fästa Riksdagens uppmärksamhet på de missförhållanden, som kunna uppstå derigenom, att, på grund af ofvan anförda särskilda bestämmelser, ölkrogar kunna komma till stånd, i synnerhet inom landskommuner, till skada för en sund utveckling i sedligt afseende, utan att

vederbörande kommunala myndigheter hafva någon rätt att deremot ingripa.

Härjemte har i den jemväl till utskottet öfverlemnade motionen n:o 213 af herr *M. Alsterlund* m. fl. utom andra framställningar, hvilka af utskottet blifvit behandlade i dess afgifna utlåtande n:o 13, äfven yrkats, dock utan särskild motivering i denna del,

»att ingen ölhandel å landet må kunna tillåtas utan vederbörande kommuns hörande och bifall».

Motionärerna hafva icke lemnat någon utredning om de missförhållanden eller olägenheter, som uppstått genom ifrågavarande undantagsbestämmelser. Yrkandet i motionen n:o 213 åtföljes, som sagdt, icke af någon särskild motivering. I motionen n:o 134 motiveras framställningen endast med motionärens åsigt, att en god lag bör gälla lika för alla samt att, på grund af de anmärkta undantagsbestämmelserna, ölkrogar af många anledningar kunna komma till stånd utan att vederbörande kommunala myndigheter hafva rätt att deremot ingripa. Då det icke blifvit påvisadt eller ens anfördt, att sådana för sedligheten menliga »ölkrogar», som motionären synes afse, till följd af de anförda undantagsbestämmelserna verkligen kommit till stånd, lär väl icke den omständigheten, att sådana *kunna* uppstå, utgöra tillräcklig grund för ändring i nu gällande bestämmelser rörande sättet för vinnande af utskänkningsrätt i föreliggande fall. Hvad åter beträffar motionärens förstnämnda motiv, vinnes påtagligen icke det åsyftade ändamålet, att få lagen lika gällande för alla, genom den ifrågasatta lagförändringen derhän, »att det i hvarje fall må vara beroende af vederbörande kommunala myndigheters medgifvande, om och i hvilken utsträckning ölkrogar få inrättas eller fortgå inom kommunen». Utom det att uttrycket »ölkrogar» icke inbegriper försäljning af vin, hvilket antagligen dock varit meningen, innebär förslaget ju endast en öfverflyttning till de särskilda kommunala myndigheterna af den Konungens befallningshafvande eller kongl. jernvägsstyrelsen nu tillkommande afgörande pröfningsrätten i hvarje särskildt fall; och att derigenom någon större likformighet vid lagens tillämpning vinnes, anser utskottet så mycket mindre antagligt, som de olika platsernas kommunala myndigheter med all säkerhet vid de ifrågavarande undantagsfallen icke blott kunna, utan äfven med all säkerhet komma att hafva ganska olika uppfattning; hvadan, enligt utskottets förmenande, hithörande bestämmelser i nu gällande författ-

ning lemna betydligt större säkerhet för en bättre öfverensstämmelse emellan de särskilda besluten vid lemnande af tillstånd för sådan undantagsförsäljning af ifrågavarande drycker.

Grundsatsen om lagens lika gällande för alla blefve dessutom genom motionärens förslag betänkligt rubbad äfven i ett annat afseende. Då han nemligen föreslår, att sådan ändring i §§ 1, 7, 9 och 22 af meranämnda förordning skall ske, så att utskänkingsrätten i hvarje fall må bero på »vederbörande kommunala myndigheters» medgifvande, skulle, derest sådan ändring gjordes, för erhållande af utskänkingsrätt vid dessa undantagsfall ett helt annat förfaringssätt följas, än det som tillämpas i allmänhet för dylika utskänkingsrättigheters erhållande. I sistnämnda fall erfordras enligt författningen skriftlig anmälan till kommunalnämnden, som öfver ansökningen gifver utlåtande och öfverlemnar ansökningen till kommunalstämmans yttrande. Afstyrka båda, har ansökan förfallit; men är ansökan tillstyrkt af båda eller blott af endera, skall kommunalstämmans ordförande insända handlingarna till Konungens befallningshafvande, som derefter eger att i frågan bestämma. Men derest, enligt motionärens yrkande, vederbörande kommunala myndigheters medgifvande skulle erfordras för rättighet till utskänkning i de nu ifrågavarande undantagsfallen, så skulle, om blott endera, kommunalnämnd eller stämma, icke ville medgifva den begärda rättigheten, frågan derom vara förfallen och derigenom de, som begärde en sådan undantagsrätt, komma i icke obetydligt sämre ställning än andra som eljest i allmänhet sökte utskänkingsrätt.

Hvad särskildt beträffar ölutskänkningen vid jernvägsstationer, så har denna fråga redan varit föremål för Riksdagens uppmärksamhet. Vid 1891 års riksdag väcktes inom Andra Kammaren motioner dels om ändring i bestämmelser angående tillhandahållandet af maltdrycker vid station å statens jernvägar, i syfte att magistrat eller kommunalnämnd måtte, der oordningar af försäljningen uppstode, kunna förbjuda utskänkningen under annan tid, än då personförande tåg vid samma station gjorde uppehåll, och dels att å statens jernvägar antalet utskänkingsställen, så vidt möjligt vore, inskränktes samt utskänkningen så ordnades, att ändamålet med den kommunerna medgifna rätt att sjelfva bestämma öfver eller rent af förbjuda sådan utskänkning mindre än dittills äfventyrades, samt att icke, såsom fallet vore särskildt om sön- och helgdagar, ordningens och nykterhetens uppehållande försvårades eller rent af omöjliggjordes. Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 1 hemställde med anledning häraf om aflåtande af en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, »att, sedan de af kongl. jernvägsstyrelsen i dess skrifvelse till

Konungen den 17 april 1891 bebådade allmängiltiga ordningsreglerna för utskänkning af vin och maltdrycker å stationer vid statens jernvägar blifvit utfärdade, Kongl. Maj:t täcktes meddela nådig bestämmelse om, att, der sådan utskänkning visar sig framkalla missbruk eller oordningar, vederbörande polis- och kommunalmyndighet må ega att ingripa på enahanda sätt, som gällande förordning angående utskänkingsrörelse stadgar för dylikt fall vid annorstädes idkad försäljning af vin eller malt-drycker.» Denna hemställan bifölls af Andra Kammaren, men biträdades icke af den Första i enlighet med dess tillfälliga utskotts hemställan och på den grund, att, sedan jernvägsstyrelsen i underdånig skrifvelse förklarat sig hafva beslutat att efter det erfarenhet vunnits om verkan af de mera detaljerade ordningsregler, som meddelats af intendenterna för femte och sjette trafikdistrikten, utfärda generella bestämmelser för samtliga restaurationer vid stambanornas stationer, att träda i kraft i stället för de föreskrifter, som förut varit gällande, det icke ansågs nödvändigt att, innan sådana bestämmelser blifvit af styrelsen utfärdade och kungjorda, hos Kongl. Maj:t anhålla om det ifrågasatta tillägget till förordningen i ämnet. Sådana ordningsregler äro numera i juli månad år 1894 utfärdade af kongl. jernvägsstyrelsen och åtfölja detta utlåtande såsom bilaga; deraf torde framgå, att numera öl- och vinutskänkingen är ordnad på ett sätt, som, så vidt utskottet har sig bekant, icke vållat några klagomål.

På grund af hvad utskottet sålunda haft äran anförä, får detsamma hemställa,

att såväl herr O. G. Eriksons motion som den del af motionen n:o 213, hvilken afser, att ingen öl-handel å landet må kunna tillåtas utan vederbörande kommuns hörande och bifall, icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 april 1896.

På utskottets vägnar:

P. WALDENSTRÖM.

Bilaga.

Ordningsregler

för utöfvande af restaurationsrörelse vid statens jernvägar.

1:o) Innehafvare af restauration vid statens jernvägar åligger att enligt kontrakt, som blifvit med kongl. jernvägsstyrelsen upprättadt, själf eller genom en redbar och ordentlig restauratör mot betalning tillhandahålla allmänheten mat, kaffe, vin och maltdrycker af god beskaffenhet.

2:o) Restaurationslokal skall, för kontraktsenlig servering, hållas öppen för allmänheten en half timme före och en half timme efter personförande tågs ankomst och afgang, dock att jemväl på annan tid, som af vederbörande intendent närmare bestämmes, servering må ske till vid stationen bosatt jernvägsfunktionär, resande posttjensteman eller annan tjänsteman, som å tjenstens vägnar uppehåller sig å stationen.

Vid alla andra tillfällen skall, så framt icke, på gjord framställning, trafikdirektören inom distriktet för särskildt fall annorlunda förordnat, lokalen vara stängd och ingen servering derstädes förekomma; dock att, der restaurationsrörelse är förbunden med hotellrörelse, servering i I och II klass restaurationslokal, utan hinder af hvad sålunda blifvit stadgadt, må jemväl å annan tid, ehuru ej senare än kl. 10 e. m. eller då allmän gudstjenst i församlingen hålles, ega rum till resande, som bor å hotellet.

Har trafikdirektör, efter ty nu är sagdt, meddelat tillstånd till hållande af servering, skall, så länge serveringen pågår, tillståndsbeviset finnas anslaget i lokalen.

3:o) Servering i I och II klass restaurationslokal à la table d'hôte eller portionsvis skall ega rum vid personförande tågs ankomst. Afgifterna för table d'hôte samt för kaffe och té utan table d'hôte skola vara af distriktets t. f. intendent godkända och genom i restaurationslokalen anslagen taxa tillkännagifna samt afgifterna för mat portionsvis äfvensom för vin och maltdrycker å matsedel eller vinlista utmärkta.

4:o) Uti III klass restaurationslokal skall, der servering af mat eger rum, detta ske portionsvis; och skola afgifterna för såväl mat som kaffe, vin och maltdrycker erläggas enligt af t. f. intendenten faststald och i lokalen anslagen taxa.

5:o) Under sön- och helgdagar vare ej tillåtet att utskänka vin eller maltdrycker annorlunda än vid måltider åt spisande gäster.

6:o) Vin eller maltdrycker må ej utlemnas till den, som synbarligen är berusad, ej heller till den, som är minderårig.

7:o) Den, som efter förtärande af vin eller maltdrycker i restaurationslokalen finnes vara öfverlastad, må ej af restauratören lemnas utan vård.

8:o) Derest stationsföreståndare skulle för ordningens upprätthållande finna nödigt att å de tider, då enligt bestämmelserna under mom. 2 restaurationslokal må hållas öppen, tillsäga om utskänkningens inställande eller lokalens utrymmande, skall sådan tillsägelse genast åtlydas; och skola för öfrigt de föreskrifter, som af stationsföreståndaren för bibehållande af god ordning inom stationens område meddelas, lända till efterrättelse.

9:o) Förorsakas oordningar, oväsen eller störande uppträden af dem, som besöka restaurationslokalerna, skall restaurationspersonalen genast söka genom foglig och allvarlig tillsägelse afstyra sådant samt, om detta ej har önskad påföljd, skyndsamt anmäla förhållandet hos stationsföreståndaren, hvilken enligt § 29 af gällande instruktion för stationsföreståndare vid statens jernvägar eger att utöfva tillsyn öfver restaurationslokalerna inom jernvägens område och har att förvissa sig om, att ordningen inom dessa lokaler ej störes.

10:o) Öfverträdelse mot förestående föreskrifter böra anmälas till stationsföreståndaren eller allmänna åklagaren i orten.

11:o) Varor, som från annat håll medföras i restaurationslokal, må ej, mot restauratörens bestridande, derstädes förtäras; och, om restaurationspersonalens förbud i detta afseende ej åtlydes, skall anmälan om förhållandet genast göras till stationsföreståndaren.

12:o) Om försenande af tåg eller anordnande af extratåg, vid hvars ankomst måltid skall hållas för de resande, åligger stationsföreståndaren att i tid meddela restauratören underrättelse, på det att måltiden må vara i ordning vid tågets ankomst.

13:o) Dessa ordningsregler skola vara anslagna i samtliga restaurationslokaler.

Stockholm i juli 1894.

Kongl. jernvägsstyrelsen.